

Kommunstyrelsen

Patric Åberg, Ordförande

patric.åberg@ostragoinge.se

Tel: 044-775 60 95 | Mob: 0709-53 60 95

2017-03-22

Ordförandebeslut

Dnr KS 2017/00511

Yttrande över betänkandet ”För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd” (SOU 2017:1).

Beslut

- Med stöd av kommunstyrelsens delegationsordning om ordförandebeslut beslutas att till Näringsdepartementet överlämna bifogat yttrande.

Sammanfattning

Östra Göinge kommun har valt att yttra sig över slutbetänkandet från Parlamentariska landsbygdskommittén ”För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd” som överlämnades till regeringen i januari 2017. Yttrandet skall ha inkommit till Näringsdepartementet senast den 22 mars 2017.

Beslutsunderlag

- Slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén. SOU 2017:1.
- Yttrande över betänkandet ”För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd” (SOU 2017:1).

Patric Åberg

Kommunstyrelsens ordförande

Beslutet skickas till:

n.registratir@regeringskansliet.se

n.remisser.hl@regeringskansliet.se

henrik.loveby@goingehem.se

Yttrande över betänkandet "För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" (SOU 2017:1).

Sammanfattning

Östra Göinge kommun har valt att yttra sig över slutbetänkandet från Parlamentariska landsbygdskommittén "För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" som överlämnades till regeringen i januari 2017.

Kommunens synpunkter på utredningens förslag

Nedan kommenteras utredningens förslag i de delar där Östra Göinge kommun har någon synpunkt. Rubrikerna med kapitelangivelser syftar på de olika avsnitten i betänkandet.

En trubbig och "endimensionell" kommungruppering riskerar att leda landsbygdspolitiken fel

Östra Göinge kommun menar att utredningen på ett bra sätt fångar och beskriver många av de problem som Sveriges landsbygder brottas med idag. Men de utmaningar och hot som beskrivs av utredningen är inte bara en realitet i glest befolkade kommuner i Norrlands inland, utan präglar till mycket stor del också förutsättningar för utveckling och tillväxt i andra landsbygdsområden, inte minst i nordöstra Skåne.

Utredningen använder en klassificering av kommuner i sex kommuntyper och ibland lyfter man fram 23 särskilt utsatta kommuner. Det är i många sammanhang både nödvändigt och önskvärt att använda olika typer av klassificeringar för att beskriva och jämföra förutsättningarna för utveckling i olika kommuner och regioner. Men om den indelning som utredningen använder skall ligga till grund för riktade åtgärder inom ramen för landsbygdspolitiken är den sannolikt alldeles för trubbig och kommer att leda till att vissa kommuner gynnas, medan andra, med lika stora utmaningar, inte kommer att omfattas av den föreslagna politiken. Det finns alltid en risk att den här typen av trubbiga klassificeringar som grund för statliga insatser skapar nya "förlorare" och "vinnare".

Den indelning i kommungrupper som utredningen använder bygger på befolkningstäthet och geografiskt läge, vilket visserligen är viktiga faktorer, men som samtidigt innebär att man missar flera andra viktiga "strukturfaktorer" av betydelse för en kommuns utveckling. En sådan är bransch- eller näringsstrukturen som i kombination med befolkningstäthet och tätortsstruktur har stor betydelse för ut-

vecklingen i en enskild kommun. Östra Göinge har till exempel, sedan finanskrisen 2008, genomgått en dramatisk strukturomvandling som inneburit att över 1000 arbetstillfällen inom tillverkningsindustrin försvunnit, under mycket kort tid, utan att det skett någon sysselsättningsökning inom andra sektorer, som kompenserat för detta bortfall av arbetstillfällen. En hög andel sysselsatta i näringsgrenar som långsiktigt inte växer och som är starkt konjunkturberoende, i kombination med en gles tätortsstruktur, där det saknas underlag för tillväxt av arbetstillfällen inom tjänstenäringsarna, är en svår utmaning för en kommun, även om den tillhör kategorin ”tätortsnära landsbygdskommuner”. Den typ av ”endimensionell” indelning som Parlamentariska landsbygdskommittén använder fångar inte alls denna typ av sammansatt problematik, vilket riskerar att leda till att kommuner med svåra strukturutmaningar, i olika typer av glesa miljöer, inte kommer att omfattas av den föreslagna landsbygdspolitiken.

Kapitel 2 Näringsliv och företagande

Östra Göinge kommun har inget att invända mot utredningens förslag eller ambition att säkerställa bättre tillgång till finansiellt kapital i landsbygdskommuner och att främja förnyelse och innovationer i landsbygd. Som nämnts ovan känner kommunen väl igen problembilden från den egna vardagen. Östra Göinge kommun försöker på olika sätt, genom projektverksamhet och med de redskap som idag står till buds, bidra till bättre möjligheter för lokala företag att få tillgång till kapital, för att utveckla näringsverksamhet. Östra Göinge ställer sig bakom utredningens förslag men vill betona att det är viktigt att tillgången till finansiellt kapital och stöd till innovationsutveckling förbättras i alla landsbygder och inte bara glesa och mycket glesa landsbygder, enligt utredningens klassificering.

Kapitel 3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Östra Göinge kommun menar att det är bra att höja ambitionsnivån när det gäller utbyggnad av den digitala infrastrukturen så att alla i hela landet får tillgång till överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s. Kommunen menar dock att detta inte kan vänta till år 2025. Regeringen bör skjuta till nödvändiga medel redan nu så att målet kan vara uppfyllt år 2020.

Det har stått klart under en längre tid att nuvarande modell, som innebär att de boende på landsbygden själva med eget ideellt arbete och statligt stöd skall driva utvecklingen, inte skulle nå ända fram. Det är därför hög tid att staten kliver fram och tar ansvaret för utbyggnad av nödvändig IT-infrastruktur, där det inte finns några incitament för marknaden att göra detta. Staten bör avsätta nödvändiga medel och ta ett helhetsansvar för utbyggnad av digital infrastruktur utanför tätort i hela landet så att alla får tillgång till överföringshastighet med minst 100 Mbit/s till år 2020.

Östra Göinge kommun ställer sig också bakom förslagen att underlätta samordning av persontransporter på landsbygd och att se över lagstiftningen för att underlätta ideell och kostnadsdelande samåkning på landsbygd. Vi vill dock återigen betona att dessa åtgärder skall riktas till all landsbygd och inte bara till områden som av utredningen benämns som glesa eller mycket glesa landsbygder.

Kapitel 4 Kompetensförsörjning

Östra Göinge kommun har inget att invända mot förslaget att utreda frågan om avskrivning av studieskulder. Men kommunen undrar samtidigt varför en sådan åtgärd enbart skall riktas till 23 kommuner. Vad är det som säger att en 24:e kommun inte skulle ha lika stor nytta av att omfattas av ett sådant förslag? Vi menar att detta åter är ett exempel på bristen med den typ av endimensionell kommunkategorisering som utredningen använder sig av. I just det här fallet borde sannolikt en modell som bygger på utbildningsnivå ge en större träffsäkerhet än geografisk belägenhet och befolkningstäthet.

Kapitel 5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

Östra Göinge menar att förslaget att säkerställa att förändringen av strandskyddsbestämmelserna i landsbygden får avsedd effekt är bra. Det är också bra att utredningen uppmärksammar att länsstyrelsernas attityd och förhållningssätt haft betydelse för att de förändrade strandskyddsbestämmelserna inte fått genomslag i praktiken.

Vi ställer oss bakom förslaget att utreda förutsättningar för införande av särskilda landsbygdslån. Men samtidigt bör man också se över viss annan lagstiftning som på ett olyckligt sätt samverkar så möjligheterna att bygga bostäder i landsbygderna begränsas. Detta gäller framför allt vissa bestämmelser i Redovisningslagen och i den så kallade Allbolagen (2010:879) från 2011.

Enligt Redovisningslagen skall bostadsföretag, även i allmännyttan, i årsredovisningen marknadsvärdera alla fastigheter i sitt bestånd. Det bakomliggande syftet är att förhindra spekulation i fastighetsvärden och uppkomsten av fastighetskriser genom s.k. "bubblor". I kommuner med vikande befolkningsutveckling och svag bostadsmarknad får regelverket emellertid negativa effekter vid nyproduktion eller ombyggnad. När värdet på en nybyggd fastighet redovisas i det kommunala bostadsföretagets resultaträkning leder ofta marknadsvärderingen till att värdet på den färdigställda fastigheten undertiger produktionskostnaden, vilket påverkar företagets resultat negativt. Redovisningsregeln gäller generellt, alltså även för kommunala allmännyttiga bostadsföretag, vars uppdrag inte är att handla med fastigheter utan att svara för kommunens långsiktiga bostadsförsörjning. Dessutom skall allmännyttiga bostadsföretag, enligt Allbolagen, drivas på marknadsmässiga grunder. Det gör att kommunernas bostadsföretag i kommuner med svag bostadsmarknad i princip är förhindrade att bygga bostäder eftersom det påverkar företagets resultat negativt. Det är därför idag svårt, i många landsbygdskommuner, att möta den nya situationen på bostadsmarknaden som präglas av en ökad efterfrågan till följd av en omfattande inflyttning av nyanlända.

Östra Göinge kommun menar att det är mycket angeläget att se över den nämnda lagstiftningen så att bostadbyggandet även i landsbygdskommuner kan komma igång i tillräcklig omfattning. Det är, enligt kommunens uppfattning, rimligt att undanta allmännyttiga bostadsbolag från nuvarande krav på marknadsvärdering i

redovisningslagen med motiveringen att deras uppdrag i huvudsak är att vara ett redskap för kommunernas långsiktiga ansvar för bostadsförsörjningen.

Ett alternativ kan vara att behålla något slags krav på värdering av fastigheter, även i allmännyttiga bostadsföretag, men att värderingen sker utifrån ett bredare samhälls- och nyttoperspektiv, kopplat till uppdraget att svara för den långsiktiga bostadsförsörjningen.

En tredje möjlighet kan vara att genom en komplettering av Allbolagen göra det möjligt för kommunerna att kompensera ett helägt bolag för eventuella nedskrivningar till följd av en låg marknadsvärdering för nyproducerade eller nyrenoverade fastigheter.

Kapitel 6 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Östra Göinge kommun ställer sig bakom förslaget att se över det kommunala utjämningsystemet så att det är anpassat till dagens förutsättningar. Kommunen instämmer i att det är angeläget att rensa i floran av specialdestinerade statsbidrag med syftet att omvandla dem till generella bidrag. Kommunerna kan då bättre prioritera efter egna lokala förutsättningar och lägga resurser på annat än betungande administrativa processer för att söka specialdestinerade statsbidrag.

Kapitel 7 Statens närvaro i landsbygderna

Östra Göinge kommun ställer sig bakom förslaget att stoppa Arbetsförmedlingens nedläggning av lokala kontor i väntan på en utvärdering. Arbetsförmedlingen har nyligen beslutat att lägga ner sitt kontor i Broby och en avveckling är nära förestående. En nedläggning av kontoret i Broby vore mycket olyckligt med tanke på den höga arbetslösheten i kommunen och med tanke på kommunens branschstruktur och det minskade utbudet av arbetstillfällen inom industrisektorn över tid. Arbetsförmedlingens fysiska närvaro är mycket viktig för en verkningsfull samverkan mellan myndigheten och lokala aktörer med syftet att minska arbetslösheten i kommuner med stora utmaningar på arbetsmarknaden. Det är därför mycket bråttom att införa det föreslagna moratoriet om det skall få någon effekt.

Kommunen menar att förslaget att samla vissa statliga myndigheters lokala service i en ny organisation och att samlokalisera den med ytterligare vissa andra myndigheter är bra men är tyvärr alldeles otillräckligt ur ett medborgarperspektiv. I stället bör man ta steget fullt ut och lagstifta om en modell liknande den i Danmark med lokala medborgarkontor, där all offentlig service som möter medborgarna samlas till en fysisk plats, d.v.s. även kommunernas och de kommunala bolagens service. Precis som i Danmark bör det finnas ett sådant medborgarkontor i varje kommun och inte bara i FA-regionen. Staten bör svara för de kostnader som uppkommer till följd av genomförandet.

Kapitel 8 Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Utredningens förslag om att införa landsbygdsdelegationer vid länsstyrelserna förefaller otidsenligt med tanke på att trenden under senare år varit att ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna i allt större utsträckning överförs till landstingen.

Kommunen menar att det därför vore bättre att renodla det regionala utvecklingsansvaret genom att lyfta bort det från länsstyrelserna och placera det hos landstingen som regionalt utvecklingsansvariga organ i hela landet. Det skulle undanröja de oklarheter och olika uppfattningar som idag föreligger om var det regionala utvecklingsansvaret hör hemma. I analogi med detta bör ett eventuellt nytt samordningsorgan i form av Landsbygdsdelegationer, om det kan utrustas med ett meningsfullt uppdrag, istället knytas till landstingen/regionerna.

Patric Åberg (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Sofia Nilsson (C)
Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande

Anders Bengtsson (S)
Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande